

Jaroslav Fragner a nerealizovaný projekt průmyslového města v Kolíně na Zálabí

Michal Novotný

Příspěvek si klade za cíl seznámit s nerealizovaným projektem průmyslového města na kolínském Zálabí, které pro firmu Baťa projektoval v období Protektorátu architekt Jaroslav Fragner.

V roce 1940 byl zmíněný architekt pověřen „*vypracováním návrhů vhodného situování a ideové výstavby průmyslové osady v rámci základního upravovacího plánu na půdě rozšířeného kolínského katastru*“ pro firmu Baťa. Jednání mezi Jaroslavem Fragnerem a vedením firmy Baťa, stejně jako návrh kolínské průmyslové jednotky signovaný architektem Jiřím Voženílkem ukazují, že projektant úzce spolupracoval se zaměstnanci zlínského projekčního oddělení. Dochované srovnávací expertízy vytvořené týmem baťovských odborníků zvažující umístění průmyslové jednotky na pravý nebo levý břeh řeky Labe doporučily nakonec jako vhodnější místo pro nový závod pravý břeh řeky východně od kolínské čtvrti Zálabí. Na základě tohoto zadání vytvořil Jaroslav Fragner v červnu 1941 návrh osady pro 10 000 obyvatel, který je dochovaný v architektově osobní pozůstalosti v Archivu architektury a stavitelství Národního technického muzea. Užitá urbanistická typologie symetrického vějířovitého průmyslového města s vlastním přístavem vychází z koncepcí vyvíjených ve firmě Baťa při úvahách o ideálním průmyslovém městě. Velmi obdobné schéma Jaroslav Fragner hlouběji rozpracoval o rok později v upravovacím plánu blíže neidentifikované průmyslové oblasti na Zálabí. Tento projekt v porovnání s předchozím návrhem obsahoval zejména přizpůsobení výše uvedeného schématu podmínkám místního terénu. Přes veškeré úsilí věnované architektem práci však žádný z návrhů nedošel v období Protektorátu ani později realizace.

Příspěvek doprovázený ukázkami autorových návrhů tak bude drobnou materiálovou studií, která se pokusí o hlubší přiblížení dílčí kapitoly z rozsáhlé, ale převážně nerealizované projektantské činnosti architekta Fragnera v období druhé světové války.